

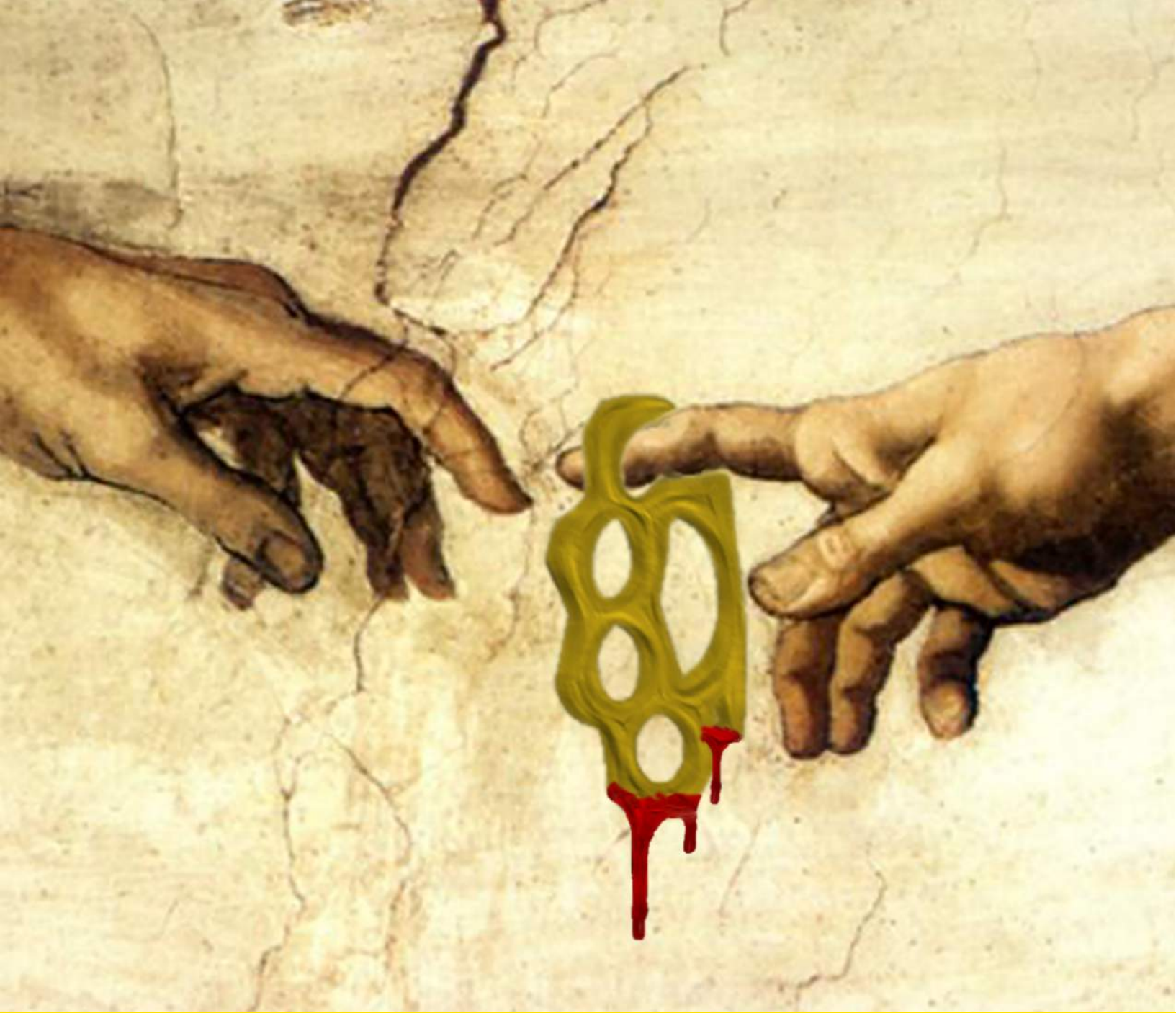

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ

well ageing

Dört ayda bir yayınlanır

Haziran 2015

"2856 sn. Şiddet..."
s1

"Cadı Erkek Yoktur
Tarihte..."
s22

"Adam Öldürmek
Çok Zevkli..."
s39

well ageing

sağlık ve yaşam dergisi

Haziran 2015 Sayı 2
WellAgeing - Sağlık ve Yaşam Dergisi

Sahibi

İ.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi adına
Prof. Dr. Ahmet AKGÜL

Editör

Prof. Dr. Ahmet AKGÜL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Yrd. Doç. Dr. Eda YILMAZ ALARÇİN

Yayın Kurulu

Müberra Gürel
Kübra GÜNTEKİN
Kübra YILDIZ
Ahmet EKER
Burcu KAYA
Betül DÜZ
Esmâ HAYRİ
Ubeydullah YAY
Tuna Can EŞKİ
Eda KÜNÇER

Tasarım

Mestan KAYNAR
Handan ÇETİNKAYA

Bigi İşlem

Murat PEKRU
Yusuf SARMAN

Yönetim

İ.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi
Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları
Hastanesi Bölgesi İçi
B Kapısı Yanı Bakırköy - İstanbul
212 414 15 00

İletişim

Nihal GÜMÜŞBAŞ GÜLELÇİN
212 414 15 00 - 40101
sabif@istanbul.edu.tr

Baskı

AJANS 34
REKLAM MATBAA
AJANS HİZMETLERİ
www.ajans34.net
info@ajans34.net
212 234 40 17

Baskı Tarihi

06/2015

ISSN 2149-1860

“TÜRK GİBİ BAŞLA, GİBİ BİTİR”

Çok yaygın bir söz dizilimidir bu başlıktaki. Aslında atasözü değil, deyim değil, özdeyiş hiç değildir. Büyüklerimizden miras da değildir. Ama bir kültür mirasıdır. Dünyanın her yerinde özellikle Avrupa’da yaygındır.

Genlerimizde, ruhumuzda, yüreğimizde olan girişimcilik özelliğimizi mi, heyecanımızı mı, yoksa aniden düşünmeden, fizibilite yapmadan karar vermek ile vermemek arasındaki süreçte atılganlığımızı mı özetliyor bilemiyorum. Belki de “karar verme”nin ne demek olduğunu tam bilememizden kaynaklanıyor. Karar verip, söz verme ile aldığımız sorumluluğu ilk başta anlamamızdandır belki de.

Başlıktaki “noktalı yerleri” birçok ülkenin insanı ve kültürüyle doldurabilirsiniz, doldurdular da. Hatta cümleyi de uzattılar:

*“Türk gibi başla, Alman gibi bitir.”
“Türk gibi başla, Alman gibi sürdür, İngiliz gibi bitir.”
“Amerikalı gibi düşün, Japon gibi planla, Türk gibi başla, Alman gibi sürdür, İngiliz gibi bitir.”*

Bu cümlelerin altyapısı incelendiğinde, bizim kültüre verilmeyen aslında şudur:

Planlama, kararlı olma, disiplin, azim, sonuca gidebilme, fizibilite yapabilme, “cool” durma, stratejik girişimcilik, irade, bilimsel olma, tecrübeye önem verme, ekip çalışması...

Bize yalnızca bırakılan ise:

Tepkisel olma, duygusalılık, heyecan, ani parlama, tecrübeleri dikkate almadan “ben yaparım” sanrısı...

Peki, bu duygusal heyecan ne ile sonuçlanıyor?

İşte, bu tepkisel *hiperaktivite*’nin onlarca sonucundan yalnızca biri, Well Ageing dergimizin bu sayısının konusu oldu:

Şiddet, hatta toplumsal şiddet...

Öyle tek tük değil, neredeyse toplumun her dokusunda, neredeyse her yerde...

Okumak ile ilgisi yok, akademisyenlikle ilgisi yok. Okulda, sırada, trafikte, kırmızı ışıkta, köyde, büyük metropolde, hastanede, gecekonduca, yalıda, telefonda, dizilerde....

Genlerde, kültürde, yorumlarda, davranışlarda, eylemlerde...

Konuları, konukları, sayfaları, yorumları... tamamen İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerimizin uğraşları ve emekleri ile ortaya çıkan Well Ageing dergimizin bu ikinci sayısı da, aslında yalnızca şiddet konusunu içerdiği için yukarıda bahsettiğimiz konuyla bağlantılı değil, aynı zamanda heyecan ve duygusal bir kararlar çıkarılmaya başlandığı düşünülen bir çalışmanın, bir derginin devamı niteliğinde. Yani “Türk gibi...” başlanan bir ekleşmenin, istikrarlı devamı için de ezber bozan bir başarı. Üretici olan ve/ veya o amaçla süreçte ilerlemeye çalışan her birimin, dışardan gelen negatif tüm uyarılara rağmen kalıcı olması pek de alışlagelmiş bir şey değil. Yani, dizilerde görülen ve toplumumuzca da sevilen “şiddet” kavramı ne ise, trafikteki kavga, aile içi şiddet benzer altyapıdan; hatta bir sayı çıkarıp ikincisi veya devamı çıkarılmayan bir dergi çalışması da aynı genetik kültürden ve altyapıdan kaynaklanır. Bunların her biri düşünme ve plan yapmaktan uzak, duygusal, disiplinsiz ve kararsız düşüncelerin sonucudur.

Medyadan da duymuşsunuzdur veya yanı başınızda görmüşsünüzdür, kadına yönelik şiddet, taciz ve cinayet, sağlıkçılara karşı şiddet, taciz ve cinayet. Toplumu oluşturan ve devamını sağlayan bu iki en önemli değerimizi kendi ellerimizle yıkıyoruz.

İşte bu toplumsal sorun bu sayımızın konusu oldu. Yalnızca birbirimize değil, “bana küfür etti” diye değil, “ters ters baktı” diye de değil, her anı masum olan hayvanlarımıza da şiddet söz konusu. Para için, zevk için, değişik nedenlerle hayvanlarımız da şiddete maruz kalıyorlar. Bu konuda da bilgilerimiz var sayfalarımızda.

Peki, bize yardım etmek için gece gündüz çalışıp, yeminleriyle bunu tasdik eden sağlık çalışanlarına yapılanlar nedir? Bunun çözümü yalnızca eğitim mi acaba? Hem çalışan sağlıkçılarla hem de eğitimcilerle görüştük. İşte cevabı sayfalarımızda.

Öğrencilerimizin tamamen kendi istekleri ve yetenekleriyle çektikleri profesyonel fotoğraflara ve makyajlara ne demeli? Bakın, siz karar verin.

“Adam öldürme amaçlı oyun” olabilir mi, var hem de çok. Hem de modern dünyanın, milenyumun klasiği bilgisayar oyunlarında. Daha küçük yaşlarda elimize böyle oyunları alırsak, bilinçaltımıza zamanla “benim dışımda hiçbir kimsenin değeri yok” mesajı ve kodu yerleşmez mi? Sonra bir ömür, o kodları temizlemeye yeter mi? Sayfalarımızda...

Dizilerimizde neler oluyor? Her kanalda, her bölümde dayak, silah, kavga, şiddet, cinsellik, ölüm olur mu? Dakika dakika, bölüm bölüm inceledik ve sizler için yazdık.

Ünlülerimiz de var tabii. Mesleki olarak da, “insan” olarak da yorumladılar şiddeti... Spiker Kaan, sağlık hukukçusu avukat Çağla, iletişimci bölüm başkanımız Prof. Nilüfer Hocamız ve yine iletişimcimiz Doç. Uğur Hocamız, sağlıkçı Doç. Neslihan Hocamız...

Yine yok yok yani...

Ve tabii en değerlilerimiz, öğrencilerimiz. Pırlanta bilinçleri, kirlenmemiş bilinçaltıları, muazzam enerjileri, planlı hareketleri, disiplinli çalışmaları ve kararlılıkları...

“Türk gibi” başladılar ilk sayımıza, “Türk gibi” de devam ediyorlar...

“Noktalı yerleri” başka kelimelerle doldurmadan...

İç boş heyecanla değil; planlı ve disiplinli bir kararlılık ve istikrarla...

Prof. Dr. Ahmet AKGÜL
Editör

Haber: Mestan KAYNAR
mestank.wellageing@gmail.com

Koy Koy Silahtan da,
Koy Koy Dayaktan da

1

8

Kaan Yakuphan'la Kadına
Şiddet Üzerine Kısa Bir Söyleşi

Röportaj: Ahmet EKER
ahmete.wellageing@gmail.com

Haber: Ahmet EKER
ahmete.wellageing@gmail.com

Yabancı Dizilerin Vazgeçilmez
İkilisi: "Şiddet" ve "Cinsellik"

12

13

Şiddet, Kendi Zihniyetini
Yerleştirmek Üzere Başvurulan
Bir Metottur...

Röportaj: Ubeydullah YAY
ubeydullahy.wellageing@gmail.com

Makale: Kübra GÜNTEKİN
kubrag.wellageing@gmail.com

Şiddet Eğiliminde Medyanın Rolü

16

19

Ey Medya! Şiddeti Önleyen mi,
Yoksa Öğreten misin?

Röportaj: Kübra YILDIZ
kbray.wellageing@gmail.com

Röportaj: Tuna Can EŞKİ
tunacane.wellageing@gmail.com

Cadı Erkek Yoktur Tarihte

22

25

Ağzı Olan Konuşsun mu?

Haber: Müberra GÜREL
mgurel.wellageing@gmail.com

Şiddet Eğiliminde Medyanın Rolü

Bu yazıda, son zamanlarda hızla tırmanışa geçen şiddet olaylarına dikkat çekmek, medya ile şiddet ilişkisi ve bu ilişkinin özellikle çocuklar üzerindeki etkilerini değerlendirmek istedik. Hassas bir konu olan şiddet olgusu yıllardır araştırma dünyasında yer edinmiştir. Çeşitli çalışmalarda şiddetin sebepleri ve sonuçları üzerinde durulmuştur. Ancak tüm bu çalışmalara rağmen bir çözüm bulunamamakla beraber artış gösteren şiddetin, yaptığımız literatür taramalarına göre "öğrenilen bir davranış" olduğu ileri sürülebilir. Günümüzde, toplumsal yaşamda artan şiddet olaylarında, medyanın da bir payının olup olmadığı önemli tartışma konularından birini oluşturmaktadır. Kuşkusuz bunun arkasında da, medyanın yaşamın bir parçası haline gelmesi ve medyanın etkileme gücüne ilişkin genel bir kabulün olması yatmaktadır. Günümüz TV programlarını bilinçli bir şekilde izlediğimizde ulaştığımız sonuçlarda gördük ki reyting sıralamalarında zirvede olanlar bu yarış uğruna şiddet, cinsellik, korku gibi faktörleri çok yoğun biçimde kullanarak seyirci çekmeye çalışıyorlar ve başarılı da oluyorlar. RTÜK tarafından Türkiye'de 5360 kişi üzerinde yapılan bir araştırmada, günlük televizyon seyretme süresinin ortalama dört saat olduğu, toplumumuzun % 20'lik kesiminde ise bu sürenin beş saate çıktığı görülmektedir.

Sadece Türkiye'de değil, uluslararası seyretme oranları da buna benzer bir durum ortaya koymaktadır. Çocuklarda da televizyon seyretme süresi yetişkinlerden farklı değildir². Zihinsel ve duygusal gelişimini henüz tamamlayamamış olan çocuk, yaşından ötürü de soyut düşünemez. Televizyonda seyrettiği birçok şeyi gerçek olarak kabul edebilir. Gerçek yaşamda birçok yetişkinin dahi karşılaşamayacağı kadar çok cinayet, tecavüz, kavga, taciz gibi olayları küçük

yaşlardan itibaren seyretmeye başlayan çocuk, belli bir süre sonra bu olayları normalleştirecek ve duyarsızlaşmaya başlayacaktır. Şiddet ne zaman ki ödüllendirilir, çekici gösterilir ve haklı kılınırsa; ne zaman ki şiddet yaratan, bu davranışından ötürü eleştirilmezse basılı ya da görsel- işitsel iletişim araçları o zaman daha fazla etkili olmaktadır³. Bunun örneklerini görmek istediğimizde sadece çevremize baksak senelerdir süren mafya dizilerinin başrol oyuncularını gibi davranan çocuklar, argoyu diline pelesenk etmiş genç insanlar, sorunlarını şiddet yoluyla çözmeye çalışan kişiler dikkatimizi çekecektir. Yapılan çalışmalarda, elimizdeki örneklerde, çevremizde olan bitenlerde görüldüğü gibi medyanın uyarıcı, yönlendirici etkisi olduğu ileri sürülebilir. Haberlerde sunulan şiddet olayları detaylı şekilde anlatıldığından çocuklar dahil birçok insan şiddet yöntemlerini çok rahatlıkla öğrenmektedirler. Saldırganlığı kabul edilebilir olarak görmektedirler. Toplumsal yaşamda da bunun etkilerini göstermektedirler. Hele ki bu durum genetik, beyin hasarları gibi insanın elinde olmayan biyolojik sıkıntılarla çakışınca toplum için tehlike arz etmektedir. 35 yılı aşkın süredir davranış üzerine çalışmalar

¹ Meral Uysal, "Medya ve Şiddet", Sempozyum, s. http://www.egitimsen.org.tr/ekler/5fee888414ee9fc4752e62f3f291a39_ek.pdf, 04.05.2015.

² Age, s. 122.

³ Fahri Tümkün, "Televizyondaki Şiddetin Çocuk Üzerindeki Etkisi", Milli Eğitim Dergisi, Lefkoşa, Mart 2007, s. 68 <http://talimterbiye.mebnet.net/Dergi/4.pdf>, 04.05.2015.

yürüten nörobilimci Prof. Dr. Jim Fallon bir seminerinde şöyle bir konuşma yapmış ve durumun önemini gözler önüne sermiştir⁴: "Bir arkadaşımın beni yönlendirmesiyle 'Bir psikopat nasıl katile dönüşür?' sorusuyla ilgilenmeye başladım. Dünyaca bilinen 70 kadar psikopat katilin beyinlerini inceledik. İnsanın psikopat bir katile dönüşmesinin bir sürece bağlı olduğunu tespit ettik. Beyinlerinde çeşitli hasarlarla karşılaştık ancak burada asıl önemli olan, majör şiddet genleridir. MAO-A geni olarak bilinir ve bu gen toplumda

çeşitlilik gösterir.

Aranızdan bazılarında bu var

cinsiyetle bağlantılı X

kromozomunda yer alıyor.

Aslında muhtemelen bu insanların çoğunlukla erkek olmalarının ve oldukça saldırgan yapıya sahip olmalarının nedeni bu. Çünkü bir kız çocuğu hem anneden hem babadan X kromozomu aldığı için nötrleşir. Ancak erkek çocukları yalnızca anneden X kromozomu alır ve böylece anneden oğula geçmiş olur. Bu gelişim sırasında aşırı serotonin salınımı ile bağlantılıdır ki bu oldukça ilginç çünkü serotoninin normalde sizi sakinleştirip rahatlatması gerekir. Ancak eğer bu gene sahipseniz, ana rahminde beyniniz bununla yıkılıyor. Böylece tüm beyniniz serotonine karşı duyarsızlaşıyor. Bu genin şiddet olarak ortaya çıkması için erken dönemde, ergenlikten öne ciddi bir travmaya maruz kalmanız gereklidir. Ufak çapta bir stres değil, tokat yemek gibi bir şey değil. Gerçek anlamda şiddeti görmek, izlemek ya da maruz kalmak gereklidir. Yani bu gene sahipseniz ve oldukça fazla şiddete tanık olmuşsanız, bu tam anlamıyla felakettir."

İletişim araçlarının çocuklar üzerindeki etkilerinin incelendiği bir makalede şu araştırmalara yer vermiştir⁵:

Hacettepe'den Tuncer ve Yalçın'ın araştırmasına göre; Türkiye'de hafta içi çocukların % 31'i tv karşısında en az dört saatini geçirmektedir. Bu oran hafta sonu % 71,7'ye çıkmaktadır. ABD'de üç yıllık Ulusal TV saldırganlık çalışmalarında şu öğeler bulunmuştur:

1.Tüm programların 2/3 'ünde saldırganlık vardır.

2.Çocuk showlarında saldırganlık vardır.

3.Saldırganlar genellikle cezalandırılmamaktadır.

4.Müzik videolarının 1/4'ünde saldırganlık veya silah taşıma bulunmaktadır. Bu verilerden hareketle toplumun yapıtaşı olan çocuklarımızın ne derece büyük bir tehdit altında olduğu gözler önüne serilmektedir. Çocuklar yalnızca televizyondan değil internetten de şiddet olaylarına çok rahatlıkla erişebilmekte, çoğunlukla karşılarına şiddet istemsiz şekilde çıkmaktadır.

Bugün birçok ergenlik çağındaki gencin IŞİD adlı terör örgütüne internet üzerinden ulaşip, onlara katıldığını biliyoruz. Bu sanal dünyanın kontrollü kullanılması ancak ebeveynlerin çocuklarını bilinçlendirmesiyle mümkündür. Sonuç olarak günümüzde medya şiddete direkt olarak sebep olmasa da; medyanın şiddete yönlendirdiği söylenebilir. Medya yetişkinler tarafından eğlenme, haber alma aracı olarak kullanılırken; çocuklar tarafından dünyayı anlama aracı olarak değerlendirilmektedir. Birçoğumuzun evinde en az bir bilgisayar, bir televizyon ve bir akıllı telefon olduğunu varsayarsak "Medyanın olumsuz etkilerini nasıl en aza indirebiliriz?" sorusu üzerine düşünmeli ve çalışmalar yürütülmelidir. Medya okur- yazarlığı da bu kapsamda çok yararlı olacaktır.

4 Jim Fallon, Bir Katilin Zihnini Keşfetmek (Exploring The Mind of A Killer), Şubat 2009, https://www.ted.com/talks/jim_fallon_exploring_the_mind_of_a_killer, 03.05.2015.

5 Ümran Tüzün, "Gelişen İletişim Araçlarının Çocuk ve Gençlerin Etkileşimi Üzerine Etkisi", Düşünen Adam Dergisi, 2002, 15 (1), ss. 46-47.; http://www.dusunenadamdergi.com/ing/DergiPdf/DUSUNEN_A-DAM_DERGISI_529f837ed577455db8e09942a be2e90.pdf, 01.05.2015.

Ey Medya! Şiddeti Önleyen mi, Yoksa Öğreten misin?

Sosyal medyanın şiddet eğilimi üzerindeki etkilerini ve medya okuryazarlığının önemini İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Uğur Gündüz ile görüştük.

1976 yılında İstanbul'da doğan Uğur Gündüz, Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü'nden 1999 yılında mezun oldu. Askerlik hizmetinin ardından özel sektörde dış ticaret ve bankacılık sektörlerinde çalıştı. 2002

yılında Araştırma Görevlisi olarak başladığı akademik hayatında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Ana Bilim Dalı'nda 2004 yılında "Bir popüler kültür ürünü olarak çizgi romanın kültürel, toplumsal ve siyasal işlevleri" başlıklı teziyle yüksek lisans ve 2009 yılında "Basında Batılılaşma tasarımı: Jön Türk gazeteciliği ile günümüz gazeteciliğinin karşılaştırılması" başlıklı teziyle doktorasını tamamladı. Ulusal ve uluslararası düzeyde medya ve iletişim araştırmaları alanında proje, bildiri ve makale çalışmaları bulunan Gündüz, 2012 yılında Yardımcı Doçent, 2013 yılında Doçent unvanı aldı. Halen İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Genel Gazetecilik Ana Bilim Dalı'nda öğretim üyesidir.

Sosyal medya artık hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline geldi. Sosyal medya insanların iletişimi üzerinde şekil verici bir hal almaya başladı. Özellikle de şiddet haberleriyle bu pay gitgide büyüyor. Bu açıdan bakıldığında sosyal medyanın insanlar üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir?

Günümüzde medya artık çok çeşitlendi. Yazılı ve görsel basında özellikle çok etkili unsurlar gözümüze çarpıyor. Günümüzde etkili medya biçimlerinin başında da sosyal medya geliyor. Sosyal medya aslında yapısı gereği dezenformasyona ve provokasyonlara açık bir mecra. Yani birçok enformasyon yoğunluğu yaşanan bir ortamdır. Dolayısıyla insanların sosyal medya içeriklerine karşı çok dikkatli olması gerekiyor. Sokaktaki eğitimsiz herhangi bir insandan tutun, üniversite eğitimi almış insanlara kadar bu enformasyonlara karşı bilinçli

ve seçici olmalı ve farkındalığa sahip olmalıdır. Şiddet içerikli haberlerin birçok olumsuz etkisi var tabii ki ama insanlar bunlara özenmemeli ve bu konuda çok dikkatli olmalıdır. Dolayısıyla toplumda özellikle akademik alanda bu tür özel medya ve okuryazarlık/ farkındalık çalışmalarına ve eğitimlerine önem verilmeli diye düşünüyorum. **Günümüzde artış gösteren fiziksel şiddetin yanında bir de psikolojik şiddet var. Özellikle de sinema ve televizyonda bunlar karşımıza çok çıkıyor. İnsanlar sözlü ve yazılı olarak birbirlerine çok rahat hakaret edip, sözlü tacizde bulunabiliyor. Bunu şiddet açısından nasıl değerlendirebiliriz?**

Şiddet aslında çok farklı boyutlarda gerçekleşebiliyor. İş yerlerinde özellikle de psikolojik taciz mobbing denen bu tür şiddet gitgide artış gösteriyor. Mobbing artık hukuk literatürüne geçmiş durumda, yasal olarak

cezalandırılması gereken ve mağdurların da haklarını sonuna kadar aradığı bir suç şekli durumuna gelmiş durumda. Fiziksel şiddetin yanı sıra sözlü taciz de medyada, basında, haberlerde, gazetelerde çok yer almaya başladı. Bazı insanlar şiddete sadece medyada kendine yer alabilmek için, dikkatleri üzerine çekmek için başvuruyor. Adam karısını öldürdü, şiddet uyguladı, sağlık çalışanlarına şiddet tarzı haberlere alışık hale geldik, kanıksadık neredeyse... Bu örneklerde çok tehlikeli durumlar anlatılıyor. Bu yolda izlenecek politikalar ve atılacak adımların çok dikkatli ve hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi gerekiyor. Bu anlamda insanların da şiddete karşı bir caydırıcılık kazanması için ciddi yaptırımlar uygulanması gerekiyor, yasal düzenlemelerde bir sorun gözükme de, sorunun derin kültürel boyutları mevcut. Yasaların caydırıcı hale getirilmesi ve uygulamasının da şiddeti özendirmeden çok şiddetten uzaklaştırıcı bir anlayışla ele alınması şart.

İnsanların kitle iletişim araçlarına karşı tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce şiddet haberleri insanları etkiliyor mu?

İnsanlar artık medyaya ve teknolojik gelişmelere karşı savunmasız hale gelmiş vaziyette. Eğitimli olan birçok insanın bile medya ve kitle iletişim araçlarını doğru kullanamadığını görüyoruz ve

bunlardan kolayca etkilenebiliyorlar, ciddi bir algı problemi mevcut. Mesela çocuklarımızda bu durum söz konusu. İzledikleri çizgi filmlerin etkisinde kalarak ekrandan gördüklerini uygulamaya geçirebiliyorlar. Uçmak için kendini camdan dışarıya atan veya medyada gördüğü şiddet davranışını taklit etme eğilimine giren çocuklara dair haberler basında sıkça yer almakta. Maalesef kitle iletişim araçlarının bu şiddet eğilimindeki etki payı oldukça fazladır.

Sizce şiddet girişimi nasıl başlar ve nasıl önlenir?

Şiddet öncelikle özenme ile başlar. Ancak daha kötüsü günümüzde şiddet artık insanların kendisini başlıca ifade etme biçimi haline dönüşmüş durumda, şiddetin her türüsünden bahsetmek mümkün, fiziksel, psikolojik, sözlü, hatta internet ortamında şiddetten bahsediyoruz, siber zorbalık denen kavram (cyberbullying) literatüre girmiş durumda. Batıda bu konuda yeni araştırmalar yapılmaya başlandı, ülkemizde daha bu konularda yeni yeni çalışmalar yapılıyor, biz de bu konularda çalışmalar yapmaya başladık. Toplumlarda artık şiddet, gücünü gösterme biçimi şeklinde yarış haline dönüşmüştür ki bu yüzden sağlıklı insanlar, sosyal organizasyonlar şiddete karşı harekete geçmeye başlamışlardır.

“İnsanlar şiddete karşı savunmasız hale gelmiş durumdadalar”

Bu işin özü anaokullarından başlayacak olan eğitimidir. Ancak bu şekilde toplumlarda şiddete karşı bir önlem alınmış olabilir. Eğitimin yanı sıra kültürün etkisini de göz ardı etmemek gerekir. Bu yüzden şiddet eğitiminin insan gelişiminin ilk aşamalarında verilmeye başlanıp, meyvesini almak ise çok uzun yıllar beklemek gerekecektir. Toplumsal yapılarda verili kültürün aktarılması zahmetli bir süreçtir. Nesiller geçtikçe bazı şeylerin oturması on yıllar alır; hatta birkaç kuşak boyu sürececek bir süreçten bahsetmek mümkün. Çocuklar ekrandan, hatta anne ve babalarından gördüğü şiddeti ileride kendi çocuklarına da uygulamaya geçecektir. Bu bilinen acı bir gerçektir. Bu yüzden eğitimin çocuk yaşta başlayıp üniversiteye kadar devam etmesi gerekmektedir. Böylece bir sonraki kuşak daha iyi bir şekilde yaşayacaktır ve kültürel kodlarımız değişmeye başlayacaktır.

Medya neden birçok alanda şiddetle öne çıkmaya başladı ve insanlar neden şiddete daha çok yönelme eğilimi göstermeye başladı, bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Evet, medyada ve birçok alanda şiddet karşımıza daha çok çıkmaya başladı. Çünkü reklamlarda ve yazılı basında en çok satanlar arasında ilk sırada yer alan olgudur. Bu işin bir de endüstriyel boyutu da var. Mesela insanların ilgisini çeken en önde yer alan iki konudan birincisi şiddet, ikincisi cinselliktir. Bunlar neredeyse satış garantisi olan ve her zaman kitlelerin ilgisini çeken olgulardır. Bunlar tabii onların endüstriyel bakış

açısıyla insanları harekete geçirebilecek şekilde dizayn edilmelidir. Toplumlara bu tarz şeylerden soyutlamak tabii ki oldukça zor bir iştir, çünkü artık bireylerin istedikleri içeriklere çok çabuk ve kolayca erişebilme imkanı vardır. Öncelikle bunların sadece birer toplumsal olgu olduğu ve reel hayatta gerçeklik payının olmadığı bilincine ulaşmaları gerekmektedir, bu bilinç düzeyini yakalayabildiğimiz zaman ancak bir yerlere varmak mümkün olur.

Medya okuryazarlığı eğitici ve öğretici mi yoksa destekleyici ve harekete geçirici midir?

Aslında bunda ikisi de söz konusudur. Medya okuryazarlığı bir derstir, aynı zamanda bir harekettir ve toplumlarda farkındalık oluşturmayı amaçlayan bir yapıdır. Böylece bireylerde medya iletilerine yönelik bir anlayış ve duruş oluşturmayı hedeflemektedir. Bu eğitimin sonucunda birçok şeyin önüne geçebiliriz diye düşünüyorum. Şiddet de bunların en başında gelmektedir. Medya okuryazarlığı sayesinde farklı medya türleri karşılaştırmalı analiz edilerek insanların her önüne gelene inanmaması gerektiği, olaylardan çok çabuk etkilenmemesi gerektiği kanısı oluşturulabilir, böylece şiddet sorununun önüne geçilebilir. Bölüm farkı olmaksızın bu dersin bir kültür dersi kapsamında ortaöğretim, lise, üniversite öğrencisi herkese verilmesi gereklidir ve böylece insanların farklı medya türlerini doğru okuyup analiz edebilmeleri sağlanmış olacaktır. Böylece bilinçli ve sağlıklı bir toplumsal seviye oluşturulabilecektir.

well ageing

sağlık ve yaşam dergisi

